

Poštovanje drugog, tolerancija i solidarnost

Ugledni zagrebački liječnik i poznati humanist, utemeljitelj, spiritus movens i direktor prestižne međunarodne Židovske kulturne scene Bejahad i predsjednik Židovske vjerske zajednice Bet Israel iz Zagreba govori za Oslobođenje o prvom gostovanju Bejahada u Sarajevu od 7. do 9. novembra, otkriva razloge svoje povezanosti sa Sarajevom i Sarajlijama

Razgovarala: Jadranka Dizdar

? Doktore Šalamon, Židovska kulturna scena Bejahad, čiji ste osnivač i direktor, prvi put gostuje u Sarajevu sa svojim novim projektom pod nazivom "Židovska kultura u Europi - Zagreb". Sarajevo je ujedno i prvi grad u regiji u kojem promovirate ovaj zanimljivi kulturni pothvat koji ste upravo Vi inicirali. Što možete reći o novom ciklusu?

- Nakon trinaest godina postojanja, Bejahad - Židovska kulturna scena se modificirao, odnosno transformirao je svoje aktivnosti i krenuo s realizacijom novog ciklusa "Židovska kultura u Europi". To podrazumijeva gostovanja značajnih židovskih zajednica iz Europe u Zagrebu, kao i gostovanje "Židovska kultura u Europi - Zagreb", sa svojim trodnevnom programom, u brojnim europskim gradovima. Godine 2013. realizirali smo gostovanje jevrejskih opština Sarajevo, Beograd i Novi Sad u Zagrebu, gdje su u trodnevnom manifestacijama prikazali rezultate svoga rada u zajednici, kao i jevrejsko kulturno naslijeđe gradova i sredina iz kojih dolaze. Tokom 2014. godine su zajednice iz Berlina, Beča i Praga gostovale u Zagrebu također s trodnevnom programom.

Židovska baština

Novi ciklus "Židovska kultura u Europi - Zagreb" Bejahad sada premijerno predstavlja u Sarajevu, nakon toga gostujemo u Beogradu i Novom Sadu, potom u junu i julu iduće godine namjeravamo gostovati u Budimpešti i Beču.

? U Sarajevu gostovanje Bejahada također traje tri dana, a započelo je sinoć Vašim uvodnim predavanjem u Jevrejskoj opštini Sarajevo. Ovo Vaše uvodno izlaganje sumira ne samo novi ciklus već i cjelokupnu djelatnost Bejahada, Vaše neumorno zalaganje za dijalog i toleranciju?

- Kao inicijator projekta "Židovska kultura u Europi" u svojem kratkom uvodnom izlaganju govorio sam o tome šta nas je navelo da iniciramo ovaj ciklus predstavljanja bogate i atraktivne kulturne židovske baštine. Uvjeran sam da je židovska kulturna baština dio nacionalne baštine i nešto što nas sve zajedno povezuje, a nikako razdvaja. Boljim upoznavanjem te baštine jačamo židovski/jevrejski kulturni identitet preostalih Jevreja/Židova, a to je jedan od načina suprotstavljanja asimilaciji, židovskoj akulturaciji ili despiritualizaciji! Sve

što predstavljamo u programu, doprinosi boljem upoznavanju, kao i, nadamo se, uklanjanju predrasuda.

? Gostujući ove godine u Sarajevu, Bejahad se udružio s Festivalom tolerancije - JFF Zagreb koji će upravo u Sarajevu prvi put predstaviti svoj promotivni film "Zašto Festival tolerancije". Kako se doznaje, baš ste Vi inicijator ovakvog pristupa?

- Izuzetno cijenim misiju gospodina Branka Lustiga, koju je pretečio u realizaciju Festivala tolerancije, tj. Židovski filmski festival. Došli smo na ideju da bismo zajedničkim nastupom dobili na kvaliteti i učinili trodnevnu manifestaciju atraktivnijom i raznovrsnijom. Koncept zajedničkog nastupa je vjerovatno optimalan modus predstavljanja života i rada Židova Zagreba. Iako malobrojna, zagrebačka zajednica ima veliki broj aktera, umjetnika, intelektualaca i javnih radnika koji mogu predstaviti život zajednice, kako jučer tako i danas, ali i sutra.

FESTIVAL TOLERANCIJE
Izuzetno cijenim misiju gospodina Branka Lustiga, koju je pretečio u realizaciju Festivala tolerancije, tj. Židovski filmski festival. Došli smo na ideju da bismo zajedničkim nastupom dobili na kvaliteti i učinili trodnevnu manifestaciju atraktivnijom i raznovrsnijom

? S Bejahadom u Sarajevu gostuju eminentni zagrebački umjetnici i intelektualci. Među ostalim, publicist Slavko Goldstein je održao predavanje o Židovima Zagreba, a organizirate i koncert poznatog skladatelja Alfija Kabilja na kojem će nastupiti isto tako glasovita umjetnica Radojka Šverko. Poruka?

- Kao što sam rekao, u Sarajevu gostuje samo dio bogatog kulturnog potencijala, nazovimo to židovskog Zagreba. Slavko Goldstein je jedan od najcjenjenijih intelektualaca Hrvatske. Alfi Kabiljo je jedan od najrenomiranijih kompozitora. Njegov muzički opus ne pripada samo Zagrebu ili Hrvatskoj nego i svim ljubiteljima i poštovateljima dobre muzike s prostora bivše Jugoslavije. Zaista smo zadovoljni da i Alfi Kabiljo lično učestvuje u prezentaciji našeg projekta u Sarajevu. Koncert se održava u prostoru Bošnjačkog instituta, Zaklada Adil Zulfikarpašić. Tu

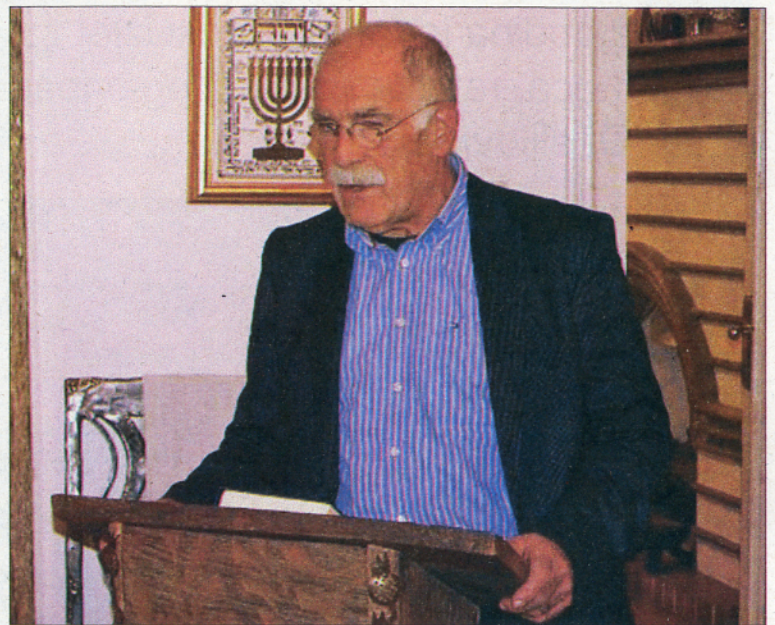
je i jedna od osnivačica Židovske zajednice Bet Israel u Zagrebu, književnica i javni radnik Jasminka Domaš sa interesantnim predavanjem "Kome pripada manjinski pisac?". Novinarka Vlasta Kovač, koja uz Branka Polića vodi ugledni časopis Novi Omanut će predstaviti časopis, koji je ostavio neizbrisiv trag u hrvatskoj kulturi. Na slijedećim gostovanjima ćemo imati priliku i dodati nove sadržaje drugih uglednih autora.

? Bošnjački institut je jedan od partnera Bejahada u realizaciji ove manifestacije. Snažno naglašavate značaj partnerstva, zbog čega?

- Vrlo je važno naglasiti da smo izričito željeli da programi manifestacije ne budu zatvoreni i da se ne ograničimo samo na prostor Jevrejske ili Židovske opštine grada domaćina. Insistiramo, uvijek, da se dio manifestacije održi u reprezentativnim prostorima grada domaćina, ovaj put u Sarajevu, u Bošnjačkom institutu. Izuzetno nam puno znači da su se u realizaciju našeg programa u Sarajevu uključili i naši partneri iz Bošnjačkog instituta, Zaklade Adil Zulfikarpašić i tako zajedno s nama pozvali publiku grada Sarajeva, kako Jevreje tako i njihove prijatelje, kao i sve zainteresirane da prisustvuju ovoj manifestaciji. Na taj način demonstriramo otvorenost, ali i respekt i zahvalnost domaćinima, gradu i građanima Sarajeva.

? U Sarajevu prvi put predstavljate i izložbu fotografija Židovske vjerske zajednice Bet Israel Zagreb, čiji ste predsjednik. Bet Israel je uz Bejahad bio partner gostovanja jevrejskih opština iz regije u Zagrebu, uključujući i Jevrejsku opštinu Sarajevo. Što se može vidjeti na ovoj fotoizložbi?

Židovska vjerska zajednica Bet Israel egzistira od 2006. godine. U okvirima bivše Jugoslavije, zajednica se ističe vrlo razvijenim vjerskim životom koji vodi rabin Kotel Dadon, inače istovremeno i voditelj katedre za judaizam pri Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Osim vjerskog života, u zajednici postoji i bogati kulturni život, sa brojnim predavanjima, koncertima, izložbama, tečajevima hebrejskog, pa odnedavno i jidiš jezika! Bet Israel je osnovao i jedinu židovsku osnovnu školu "Lauder - Hugo Kon" na prostoru bivše Jugoslavije, koja je odnedavno locirana u Kulmer palači u Gornjem gradu u Zagrebu. I glasilo Bet Israela Ruah Hadaša koji vodi Sonja Samokovlija, unuka Isaka Samokovlije, izlazi redovito i informira čitaoce o brojnim dešavanjima

ma ne samo u Zagrebu, Hrvatskoj nego i u regiji i Europi. O svemu ovome svjedoči vrlo informativna i edukativna fotoizložba autora Davora Golla koja se održava u okviru gostovanja Bejahada u Sarajevu.

? U svojim programima u dosadašnjih 15 godina postojanja međunarodno prestižan Bejahad uvijek je snažno njegovao, poticao, održavao kontakte i predstavljao značajne umjetnike i intelektualce iz Bosne i Hercegovine, pogotovo Sarajeva s ciljem promicanja dijaloga i razumijevanja među ljudima. Vaši glavni motivi?

- Jevrejska zajednica Bosne i Hercegovine, naročito Sarajeva, bila je vrlo respektirana u bivšoj Jugoslaviji. Iz te sredine potekli su brojni izuzetno ugledni javni radnici, intelektualci i umjetnici. Nijedna manifestacija Bejahada dosad nije mogla proći bez sudionika iz Sarajeva kao značajne jevrejske zajednice, uz predstavljanje ne samo postignuća sarajevskih Jevreja već i njihovih prijatelja. I danas, doprinos sarajevske jevrejske zajednice životu grada Sarajeva, u prvom redu Jevrejske opštine Sarajevo, ali i dobrotvorne organizacije La Benevolencija, daleko nadilazi malobrojnost članstva ove zajednice. Iz toga jasno proizlazi: mi zaista imamo razloga da ostajemo u bliskom kontaktu s prijateljima iz zajednice u Sarajevu, ali i njihovim brojnim prijateljima.

? Utjecaj i ugled međunarodne Židovske kulturne scene Bejahad (na hebrejskom zajedno) u stalnom je usponu. Ipak, odlučili ste se na promjenu koncepcije djelovanja, zbog čega?

- Bejahad se konceptijski prilagođava prilikama. Sigurno bismo nastavili u donedavnom formatu sedmodnevne manifestacije s kulturnim programom od jutro do večeri, koja se održavala u jednom od atraktivnih mjesta na obali Jadrana npr. u Supetru, Hvaru, Opatiji, Puli. Međutim, recesija je snažno pogodila stanovnike regije, tako da je mnogima teško ostvarivo da si priušte sedmodnevni boravak na Jadra-

OTVORENA SCENA
Zalažemo se protiv svodenja Bejahada isključivo na pojam jevrejski/židovski, jer danas u 21. vijeku ili stoljeću, svako zatvaranje, getoizacija, daleko više štete nego koriste. Bejahad mora biti otvorena kulturna scena, otvorena kulturna manifestacija

nu u hotelu u avgustu. Takva sudbina pogodila je ne samo Jevreje nego i brojne građane regije. Zbog toga smo morali naći novi modus vivendi i tako smo došli na ideju da kroz ciklus "Židovska kultura u Europi" i dalje ostanemo u kontaktu s jevrejskim zajednicama bivše Jugoslavije, ali i da kvalitetnim programom potražimo svoje mjesto na mapi kulturnog života Europe.

Gimnazija, fakultet, Andrea

Također, zalažemo se protiv svodenja Bejahada isključivo na pojam jevrejski/židovski, jer danas u 21. vijeku ili stoljeću, svako zatvaranje, getoizacija, daleko više štete nego koriste. Bejahad mora biti otvorena kulturna scena, otvorena kulturna manifestacija. Svi koji mogu svojim radom doprinijeti ugledu manifestacije su dobrodošli. Duboko sam uvjeren da respekt drugog, tolerancija i solidarnost nemaju alternativu. Kroz cijeli život i rad Židovske kulturne scene Bejahad ovo je osnovna poruka.

? S obzirom na to da ste u Sarajevu proveli dio života, kako danas doživljavate Sarajevo?

- U Sarajevu sam pohađao i završio gimnaziju, medicinski fakultet, oženio se, moja starija kćerka Andrea rođena je u Sarajevu. Formativne godine, nedvojbeno, proveo sam u ovom gradu. Ja ni slučajno ne mogu biti indiferentan prema toj sredini. U svim svojim aktivnostima uvijek pokušavam održati kontakt sa Sarajevom kao gradom, kao i sa Sarajlijama.

Zaista smo zadovoljni da i Alfi Kabiljo lično učestvuje u prezentaciji našeg projekta u Sarajevu